

Dato: 16. januar 2018

Tlf. dir.: 4477 2205

E-mail: mva1@balk.dk

Kontakt: Marianne Husmer Vang

Sagsid: 00.32.28-G01-1-17

Notat

Udligningssystemet - generelt og i forhold til Ballerup Kommune

Kommunernes finansiering er sammensat af flere forskellige kilder. Langt den største finansieringskilde er de kommunale skatter, som udgør mere end 2/3 af den kommunale finansiering. Kommunernes anden store finansieringskilde er det statslige bloktilskud, øvrige tilskud samt udligning.

En del af bloktilskuddet går til finansiering af nogle af udligningstilskuddene. Den resterende del fordeles til kommuner i forhold til deres indbyggertal.

Tilskuds- og udligningssystemet er gennem årene blevet omlagt og justeret flere gange. Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg er i øjeblikket i gang med at se på justeringer af udligningssystemet som følge af refusionsomlægningen på beskæftigelsesområdet. Der har sideløbende med arbejdet i Finansieringsudvalget været en debat om udligningssystemet, hvor forskellige kommunegrupper har ytret forskellige betragtninger om udligningssystemet. Finansieringsudvalget skal inden udgangen af 2017 komme med anbefalinger til en tilpasning af tilskuds- og udligningssystemet.

I dette notat vil centrale elementer i udligningssystemet kort blive skitseret, og derudover vil der kort være en beskrivelse af nogle ændringer i udligningssystemet, som har betydning for Ballerup Kommune. Der er både tale om de ændringer, der naturligt sker inde i det nuværende udligningssystem, som har betydning for tilskudsudmeldingen samt ændringer af selve konstruktionen af udligningssystemet.

Tilskuds- og udligningsordninger

Tilskuds- og udligningssystemet består af:

- et bloktilskud
- en landsudligning
- en hovedstadsudligning
- en tilskudsordning for kommuner med højt strukturelt underskud

Herudover udmeldes der separat et beskæftigelsestilskud samt visse særlige tilskuds- og udligningsordninger af mindre omfang herunder udligning af selskabsskat. Nedenfor vil landsudligningen, hovedstadsudligningen og selskabsskatudligningen kort blive gennemgået.

Ballerup Kommune er nettomodtager fra tilskuds- og udligningssystemet.

Landsudligning

Landsudligningen omfatter alle kommuner i landet. Ordningen bygger på et princip om, at en kommune har et strukturelt underskud, hvis kommunens udgiftsbehov overstiger kommunens skatteindtægter beregnet med et landsgennemsnitligt beskatningsniveau. Hovedparten af kommunerne vil efter denne betragtning have et strukturelt underskud og dermed modtage et udligningstilskud - dette gælder også for Ballerup Kommune. Der vil alene være 10 kommuner, som efter beregningen vil have et strukturelt overskud, og disse kommuner skal betale et udligningsbidrag. Udligningsbidragene vil dog være af en sådan størrelsesorden, så de kun kan finansiere en mindre del af udligningstilskuddene. Hovedparten finansieres derfor af staten.

En kommunes udgiftsbehov opgøres ud fra befolkningens alderssammensætning og den socioøkonomiske struktur i kommunen. Det demografiske udgiftsbehov skal opfange de forskelle i kommunernes udgiftspres, der følger af en forskellig alderssammensætning af borgere. Det socioøkonomiske udgiftsbehov skal opfange forskelle i kommunernes udgiftspres, der følger af forskelle i kommunens sociale struktur. Det socioøkonomiske udgiftsbehov bliver beregnet på baggrund af en række socioøkonomiske kriterier såsom fx antal børn af enlige forsørgere, antal familier i bestemte boligtyper og antal enlige på 65 år og derover.

Hovedstadsudligning

Hovedstadsudligningen omfatter kun hovedstadskommunerne og er i princippet udformet som landsudligningen. Hovedstadsudligningen er konstrueret som en mellemkommunal udligningsordning, hvilket betyder, at der alene er tale om en omfordeling mellem kommunerne i hovedstadsområdet.

Ballerup Kommune er en af de hovedstadskommuner, der modtager tilskud fra hovedstadsudligningen.

Udligning af selskabsskat

Det kommunale provenu af selskabsskat udlignes i en særskilt udligning af selskabsskat, hvor 50 pct. af forskellen mellem en kommunes provenu af selskabsskat pr. indbygger og landsgennemsnittet udlignes.

Det vil sige, at de kommuner, hvor provenuet af selskabsskat pr. indbygger er lavere end landsgennemsnittet, modtager et tilskud, og omvendt skal de kommuner, hvor provenuet af selskabsskat pr. indbygger er højere end landsgennemsnittet, betale et bidrag.

Udligningen af selskabsskat blev indført med udligningsreformen. For at begrænse tabet for de kommuner, som har de højeste indtægter fra selskabsskat, blev der indført en særlig nedslagsordning. Nedslagsordningen indebærer, at for de kommuner, der i 2007 havde et provenu af selskabsskat, som oversteg 1 procent af beskatningsgrundlaget, fastlægges et nedslagsbeløb svarende til den del af provenuet, der ligger over grænsen på 1 pct. af beskatningsgrundlaget. Dette nedslagsbeløb fragår i det provenu af selskabsskat, som indgår i udligningsordningen. I 2007 indgår således for den enkelte kommune højst et provenu af selskabsskat svarende til 1 pct. af beskatningsgrundlaget i udligningsordningen. Provenu herudover tilfalder kommunen ubeskåret.

I 2017 indebærer nedslagsordningen ligeledes, at der ydes et nedslag for provenu over 1 pct. af kommunens beskatningsgrundlag. Der er dog fastsat en overgrænse for nedslagsbeløbet for den enkelte kommune, således at nedslagsbeløbet i 2017 ikke kan overstige nedslagsbeløbet i 2016.

Ballerup Kommune modtager et større beløb fra selskabsskatter og skal derfor betale et bidrag til udligningsordningen, men Ballerup Kommune får dog også stadig et nedslagsbeløb, som fragår i det provenu af selskabsskat, som indgår i udligningsordningen. For Budget 2017 udgjorde beløbet godt 44 mio. kr.

Nedslagsordningen er stadig aktiv for Ballerup og Gladsaxe Kommuner.

Ændringer i udligningssystemet, som har betydning for Ballerup Kommune

Ændring i opfyldelse af de socioøkonomiske kriterier

Hvor stort et tilskud Ballerup Kommune får fra landsudligningen og hovedstadsudligningen afhænger bl.a. af, i hvor høj grad Ballerup Kommune opfylder de socioøkonomiske kriterier i forhold til de andre kommuner. Hvis Ballerup Kommune fx har en stigning i antal enlige på 65 år og derover, men de andre kommuner samlet set har en større stigning, så vil Ballerup Kommune få mindre i udligning på det kriterium alt andet lige.

Størrelsen af tilskuddet fra år til år afhænger derfor både af udviklingen i de socioøkonomiske kriterier i Ballerup Kommune, men også af udviklingen i de andre kommuner, hvilket er med til at gøre, at udligningstilskuddet svinger fra år til år.

Afskaffelse af hovedstadsudligningen

En kreds af 8 kommuner (Aarhus, Esbjerg, Herning, Holstebro, Hjørring, Odsherred, Randers og Vordingborg) har fremført et forslag om at ændre tilskuds- og udligningssystemet under titlen "Bedre-balance-nu". De ønsker hovedstadsudligningen afskaffet og landsudligningen øget. Initiativet bakkes op af 62 af de 64 kommuner, som ikke er en del af hovedstadsudligningen.

En afskaffelse af hovedstadsudligningen og en øget landsudligning vil betyde stigende overførelser fra hovedstadsområdet til de øvrige kommuner.

Ballerup Kommune har sammen med de andre hovedstadskommuner tidligere sendt et modsvar på "Bedre-balance-nu"'s forslag til Finansieringsudvalget. Hovedargumentet mod at afskaffe hovedstadsudligningen og i stedet øge landsudligningen er, at:

Hovedstadsområdet udgør et sammenhængende byområde, som er opdelt i flere kommuner, men med betydelig indbyrdes pendling. Det vurderes, at det vil være uacceptabelt med for store forskelle i skat og service inden for et sammenhængende byområde. Hvis hovedstadsudligningen afskaffes og erstattes af øget landsudligning, vil det både medføre en betydelig social opsplitning i et sammenhængende byområde samt reducere kommunernes incitamenter til at fremme erhverv og vækst i hovedstadsområdet.

Derudover er der flere argumenter mod en afskaffelse af hovedstadsudligningen bl.a.:

- Der overføres i forvejen betydelige midler hvert år fra hovedstadsområdet til kommunerne i det øvrige land via udligningssystemet
- Borgernes rådighedsbeløb efter skat og faste udgifter er markant lavere i hovedstadsområdet i forhold til resten af landet.

Ændring i udligning af selskabsskat

Diskussionen af hovedstadsudligningen kan betyde, at andre dele af udligningssystemet også vil blive taget op herunder udligningen af selskabsskatten.

Ballerup Kommune modtager et større beløb fra selskabsskatter, og derfor vil Ballerup Kommune blive ekstra hårdt ramt ved en større udligning på selskabsskatten.

Et argument for at udligning af selskabsskatten ikke skal forhøjes er, at et faldende provenu fra selskabsskatten vil reducere kommunernes økonomiske incitament til at skabe arbejdspladser. Et andet argument er, at arbejdspladser skabt i en af hovedstadskommunerne i stor grad bliver besat af de andre hovedstadskommuners borgere, hvilket skaber synergi mellem bolig- og erhvervskommuner.